

30 mei 2024

Geachte leden van de gemeenteraad,

Het bieden van passende hulp en ondersteuning aan kinderen, jongeren en gezinnen in Utrecht die dat echt nodig hebben, daar staan wij voor. Om ons heen zien we de context waarbinnen we die hulp en ondersteuning bieden veranderen. Voor een groep Utrechters is er onvoldoende bestaanszekerheid (o.a. inkomen, passende huisvesting) en we zien de mentale gezondheid van steeds meer inwoners onder druk staan. De Gezondheidsmonitor Jeugd (najaar 2023) onderstreept dat de mentale gezondheid van jongeren blijvende aandacht nodig heeft. In Utrecht heeft bijna een kwart van de jongeren lichte tot ernstige psychische klachten. Ook voelen jongeren zich minder gelukkig en ervaren zij meer stress van onder andere school of huiswerk en de combinatie van dingen die zij moeten doen.¹ Deze maatschappelijke problemen zijn een belangrijke grondoorzaak voor het ontstaan van de vraag naar hulp en ondersteuning.

De financiële positie van de gemeente Utrecht staat onder druk. Om het forse gat dat in de begroting is ontstaan te dichten, moeten er ingewikkelde keuzes gemaakt worden. Bezuinigingen die hoe dan ook impactvolle gevolgen gaan hebben voor de inwoners van Utrecht. Als Utrechtse jeugdpartners zijn we ons bewust van de schaarste en zetten ons maximaal in voor een (financieel) duurzaam, toekomstbestendig jeugdhulpstelsel. We zien echter dat de voorgenomen bezuinigingen zo sterk ingrijpen dat dit de basis raakt van het stelsel dat deze beweging mogelijk moet maken. Hier vragen we graag jullie aandacht voor.

Utrecht geeft de zorg voor jeugd effectief en efficiënt vorm

De landelijke Hervormingsagenda Jeugd is grotendeels gestoeld op de manier van werken die we ons in Utrecht eigen hebben gemaakt. Ondanks de uitdagingen waar we voor staan en de zorgen die daarmee gepaard gaan, mogen we in Utrecht trots zijn op wat we sinds de decentralisatie van de jeugdzorg voor elkaar hebben gekregen en waar we nu staan. Een groot deel van de ambulante hulp wordt door de buurtteams geboden – waarbij er een stevige verbinding is met de aanvullende hulp en met bestaande informele en formele netwerken rondom gezinnen en jongeren – terwijl in andere vergelijkbare gemeenten dit aandeel significant lager ligt. Ook scoort Utrecht in vergelijking met Nederland en andere grote steden uitzonderlijk laag op het aantal jeugdigen met verblijf.² Hiermee bieden we niet alleen toegankelijke hulp zo thuis en/of dichtbij mogelijk, maar zijn we ook goed op weg om de duurste vormen van jeugdhulp te beperken. Dit maakt dat Utrecht binnen de kaders van het Rijk jeugdhulp kan vormgeven.³

We onderschrijven dan ook van harte wat er in de Voorjaarsnota 2024 staat opgenomen: *‘De insteek van de hervormingen is dat zij niet afbreken wat afgelopen jaren is opgebouwd. We zien nu dat de rek uit de Wmo en Jeugdwet begint te raken, onder andere doordat kosten de afgelopen jaren stegen. Het risico bestaat dat als de gemeente onvoldoende investeert in preventieve en voorliggende*

¹ [Sociale omgeving van jongeren onveilig: toename van \(online\) pesten en discriminatie - GGDrU | GGDrU](#)

² [Kerncijfers over jeugdzorg \(cbs.nl\)](#)

³ Voorjaarsnota 2024, p. 27

voorzieningen in de Wmo en de Jeugdwet, de kosten voor aanvullende en individueel toegewezen (jeugd)zorg stijgen in plaats van dalen.'

We vrezen echter dat te snelle en ingrijpende bezuinigingen dat juist wel doen. Daarnaast zien we dat juist op preventieve inzet aanvullende bezuinigingen plaatsvinden. Te denken valt aan het stoppen met specifieke jeugdprojecten, stopzetten van subsidie aan Fiom en het korten op Samen voor Overvecht en het programma Grenzen stellen en perspectief bieden. Dit komt bovenop de 16 miljoen euro die vanuit hervormingen in het sociaal domein behaald moet worden. We verwachten dat het besparen op preventieve inzet gaat leiden tot meer vraag naar (aanvullende) jeugdhulp.

Toekomstbestendig

Dat wij deze maatregelen sterk ontraden, doet niet af aan de verantwoordelijkheid die we voelen om zelf onderdeel van de oplossing te zijn. De gemeenteraad is op [21 december 2023](#) en [16 mei 2024](#) geïnformeerd over de Hervormingen Sociaal Domein en op 5 maart 2024 [over de ontwikkelingen en maatregelen jeugd 2024](#). In deze brieven staat uitgewerkt welke uitdagingen we al hebben binnen het jeugddomein en hoe we inzetten om toe te werken naar een financieel houdbaar stelsel. Deze maatregelen moeten leiden tot het ombuigen van het stijgende gebruik van jeugdhulp. Uiteraard blijven we ons hiervoor inzetten.

In de brief van 16 mei staat ook aangegeven dat een belangrijke sleutel in het af- en ombuigen van de stijgende vraag naar (jeugd)hulp ligt in het wegnemen van grondoorzaken, eerder in deze brief refereerden we hier al aan. Het gebruik van jeugdhulp staat namelijk nooit op zichzelf en kan dan ook niet alleen als zodanig worden verminderd. We voelen veel urgentie om juist op de oorzaken tot oplossingen en verandering te komen te komen, wat nadrukkelijk samenwerken met ook hele andere partijen dan de jeugdpartners vraagt. Het rapport Kinderen uit de Knel van de Raad Volksgezondheid & Samenleving benadrukt dit eveneens: "Om kinderen gezond en veilig te kunnen laten opgroeien, moeten we meer én expliciet oog hebben voor de belangen van kinderen".⁴ In dit advies stelt de RVS dat dit geen zaak is van professionals in het jeugddomein alleen. Oog hebben voor belangen van kinderen in levensdomeinen van ouders én sterke sociale netwerken zijn cruciaal om problemen bij kinderen te voorkomen.

Nu te scherp bezuinigen op hulp en ondersteuning aan jeugdigen en hun ouders kan leiden tot (maatschappelijke) kosten op andere domeinen. Ook in deze domeinen, zoals het onderwijs, is momenteel al sprake van forse uitdagingen. Dit zal zorgen voor een forse stapeling van effecten voor (veelal) kwetsbaren jeugdigen. Dit heeft het risico in zich dat organisaties genoodzaakt zijn om zich meer op hun primaire kerntaak te richten. Dat maakt dat de samenwerking tussen de verschillende partners eerder zal verminderen dan vermeederen, terwijl is gebleken dat een gezamenlijke aanpak essentieel is voor een toekomstbestendig stelsel. Nogmaals, wij blijven ons maximaal inzetten, maar hebben ook echt zorgen.

Vanzelfsprekend zijn wij graag bereid om een nadere toelichting te geven, bijvoorbeeld door een werkbezoek aan de gezamenlijke partijen. Vragen naar aanleiding van deze brief kunnen gesteld worden via bestuurssecretariaat@lokalis.nl.

⁴ [Kinderen uit de knel | Advies | Raad voor Volksgezondheid en Samenleving \(raadrvs.nl\)](#), p. 8

De Utrechtse Jeugdpartners,

Bianca Kingma – Bestuurder Lokalis

Marian Dobbe – Directeur-bestuurder KOOS Utrecht

Rik Horstman – Directeur Spoor030

Paul Janssen – Voorzitter Raad van Bestuur Samen Veilig Midden-Nederland

Sam van Zandvoord – Regiomanager Dock Utrecht

Joscha de Vries – Directeur-bestuurder Sport Utrecht

Nienke Kuyvenhoven – Bestuurder JoU, SJP

Ondersteund door:

Jetta Spaanenburg – Directeur-bestuurder Samenwerkingsverband Utrecht PO

Suzanne Kok - Adjunct-bestuurder, directeur passend onderwijs Sterk VO

